

Zadania z Mechaniki Kwantowej II A Seria 2

1. Znajdź granicę nierelatywistyczną równania Kleina-Gordona dla cząstki oddziałującej z potencjałem elektrostatycznym (skorzystaj z zasady minimalnego sprzężenia). Znajdź wyrażenia na zachowany prąd w obu przypadkach, relatywistycznym i nierelatywistycznym.

2. Sprawdź, że działanie

$$S = \int d^4x \sqrt{-g} \frac{1}{2} (g^{\mu\nu} \partial_\mu \phi \partial_\nu \phi - m^2 \phi^2), \quad (1)$$

gdzie ϕ jest rzeczywistym polem skalarnym, $\phi(x) = \phi'(x')$, pozostaje niezmiennicze pod działaniem transformacji współrzędnych $x^{\mu'} = x^{\mu'}(x)$. Pod działaniem tej transformacji: $g^{\mu'\nu'}(x') = g^{\alpha\beta}(x) \frac{\partial x^{\mu'}}{\partial x^\alpha} \frac{\partial x^{\nu'}}{\partial x^\beta}$, zaś $m' = m$ ($g = \det(g_{\mu\nu})$).

3. Podstawowa relacja komutacyjna dla bozonowych operatorów kreacji i anihilacji wygląda następująco: $[a, a^\dagger] = 1$, $[a, a] = [a^\dagger, a^\dagger] = 0$, gdy $[A, B] = AB - BA$. Pokaż, że dla stanów własnych $|n\rangle$ operatora $a^\dagger a$, $a^\dagger a |n\rangle = n |n\rangle$, zachodzą związki: a) $n = 0, 1, 2, \dots$, b) $a |n\rangle = \sqrt{n} |n-1\rangle$, c) $a^\dagger |n\rangle = \sqrt{n+1} |n+1\rangle$.

4. Podstawowa relacja komutacyjna dla fermionowych operatorów kreacji i anihilacji wygląda następująco: $\{a, a^\dagger\} = 1$, $\{a, a\} = \{a^\dagger, a^\dagger\} = 0$, gdzie $\{A, B\} = AB + BA$. Pokaż, że dla stanów własnych $|n\rangle$ operatora $a^\dagger a$, $a^\dagger a |n\rangle = n |n\rangle$, zachodzą związki: a) $n = 0, 1$, b) $a |n\rangle = \sqrt{n} |n-1\rangle$, c) $a^\dagger |n\rangle = \sqrt{1-n} |n+1\rangle$.

5. Rozważ rzeczywiste swobodne pole skalarne $\phi(x)$ i jego rozkład na operatory kreacji i anihilacji:

$$\phi(x) = \frac{1}{\sqrt{V}} \sum_{\vec{k}} \frac{1}{\sqrt{2E_k}} (a_k e^{-ikx} + a^\dagger e^{+ikx}). \quad (2)$$

Pokaż, że: a) $H = \sum_{\vec{k}} E_k (a_k^\dagger a_k + 1/2)$, b) $e^{iHt} a_k e^{-iHt} = a_k e^{-iE_k t}$.

Przyjmij następującą definicję operatora pędu: $\vec{P} = \sum_{\vec{k}} \vec{k} a_k^\dagger a_k$. Niech $P^\mu |K\rangle = K^\mu |K\rangle$. Pokaż, że

$$\langle K | \phi(x) \phi(y) | K \rangle = \langle K | \phi(x-y) \phi(0) | K \rangle, \quad (3)$$

($P^0 = H$).